

תבנית ארגונית, מעורבות הורים ואיכות טיפול במרכזי מעונות ילדים לגיל הרך

תקציר

ממצאי המחקר מצביעים על כך, שצורת הארגון של מעונות יום והשפעתה על איכות הטיפול בדרך כלל מתמקדת בדיכוטומיה שבין מלכ"רים לארגונים רווחיים, ולכן ארגונים שיתופיים זוכים רק לעתים רחוקות לאזכור של החוקרים כקטגוריה נפרדת. במחקרים שנערכו בארצות הברית נמצא כי המעונות המנוהלים על ידי מלכ"רים מציעים טיפול באותה רמה כמו ארגונים רווחיים ואף טיפול איכותי יותר. גם במחקר הערכה שבוצע בקנדה נמצא כי מעונות יום גדולים (הכוללים 30 ילדים לפחות) שמופעלים על ידי מלכ"רים מצייגים תוצאות טובות יותר מאשר ארגונים רווחיים בהתייחס להיותם סביבה מתאימה לילדים, איכות הטיפול והפעילות ההתפתחותית שמתקיימת בהם. כאמור, רק מחקרים מעטים עוסקים במעונות שיתופיים, אך הספרות הקיימת בנושא עוסקת בעיקר בסביבה ובארגון של העבודה בתוכם. מחקרים מצביעים על התעניינות הולכת וגוברת של הציבור בהפעלה של מעון ילדים שיתופי, למשל, בשבדיה נצפתה עלייה במספר מעונות ילדים המפוקחים על ידי הורים. כמו כן, במחקר שנערך בקליפורניה נמצא כי הורים מעדיפים דגם קואופרטיבי של מעון יום וזאת בשל רצונם להשפיע על החזון ועל הפרקטיקה היומיומית של המעון יחד עם קשר הדוק יותר עם הורים אחרים.

העובדות התיאורטיות מציינות את ניגוד האינטרסים המובנה בין בעלי העניין בארגונים רווחיים מספקי שירות, לבין בעלי העניין צורכי השירות, כאשר הראשונים מעוניינים במקסום התוצאות הפיננסיות והאחרונים בהעלאת איכות התוצר. ניגוד האינטרסים מותיר מרחב לכניסת מלכ"רים אשר מאפשרים ללקוחותיהם לפקח על איכות השירות, יחד עם שימת דגש על טיפול איכותי בילדים בגיל הרך. מלכ"רים שיתופיים אשר הוקמו על ידי יזמים קהילתיים עשויים לספק שקיפות גדולה ולהביא למקסום התוצאה במה שקשור לאיכות השירות. בנוסף, הצורה הארגונית של ארגון שיתופי מהווה יתרון גם בשל מגוון האפשרויות להתערבות.

המחקר הנוכחי נערך בקנדה והוא בחן את ההשערות הבאות:

1. האם המעונות שמופעלים על ידי ארגונים שיתופיים יצביעו על רמה גבוהה יותר של מעורבות ההורים בניהול ובפעילות השוטפת מאשר המעונות המופעלות על ידי מלכ"רים וארגונים למטרות רווח?
2. האם ארגונים שיתופיים של הורים יספקו טיפול ברמה גבוהה יותר לילדים מאשר המעונות המופעלים על ידי מלכ"רים רגילים וארגונים עסקיים?
3. האם מעורבות הורים בניהול המעון מהווה גורם מנבא לאיכות טיפול גבוהה?

המחקר מצביע על הבדל משמעותי בין הארגונים השיתופיים והמלכ"רים העצמאיים לבין הארגונים למטרות רווח. ההשוואה ביניהם מצביעה על דפוסים דומים בהתייחס לפעילות של גופים, החל ממלכ"רים עצמאיים ועד לארגונים שיתופיים. יחד עם זאת, יש לציין כי לא נמצא קשר בין סוגי הגופים הארגוניים לבין הדרישה להשתתפות הורים בפעילות המעון, כמרכיב אינטגרלי של ההפעלה (דרישה

התקציר מבוסס על המאמר:

Leviten-Reid, C. (2012). Organizational form, parental involvement, and quality of care in child day care centers. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 41(1), 36-57.

זאת קיימת רק ב- 3% מהארגונים השיתופיים). הדבר מוסבר בכך שארגונים שיתופיים המפעילים מעונות שואפים לספק טיפול של יום שלם לילדי הורים עובדים. הדמיון הרב בפעילות של ארגונים שיתופיים ומלכ"רים עצמאיים מוסבר לאור הנתון המעניין שכ-60% מהמלכ"רים העצמאיים המפעילים מעון יום, מנוהלים על ידי וועד מנהל שמרביתו כוללת הורים. יחד עם זאת, השוני בא לידי ביטוי במגע עם כלל ההורים. ארגונים שיתופיים מקיימים אספות שנתיות בהם נדרשת נוכחות של אחוז גבוה מכלל ההורים. בנוסף, למרות המעורבות הגדולה של הורים בוועדים המנהלים של המלכ"רים העצמאיים, הרמה הגבוהה ביותר של המעורבות הישירה והפיקוח של ההורים מאפיינת את המעונות המופעלים על ידי ארגונים שיתופיים.

המחקר הנוכחי מאשש את הקשר בין נוכחות ההורים בוועדים המנהלים של הארגון המפעיל את המעון לבין איכות הטיפול. קשר זה מתקיים גם בארגונים למטרות רווח וגם במלכ"רים מכל סוג. ניתן לומר כי דווקא מעורבות של מקבלי השירות בתהליך קבלת ההחלטות מהווה גורם שמסביר מדוע איכות הטיפול במעונות המנוהלים על ידי מלכ"רים בדרך כלל גבוהה יותר מאשר בארגונים למטרות רווח. נתון זה מצביע גם על החשיבות של מעורבות ההורים בניהול שהמאפיין העיקרי שלו הוא היותו ארגון שיתופי.